

Budeme reformovat?

---

 radiouniversum.cz/marketa-sichtarova-budeme-reformovat

Markéta Šichtařová

Text 4.7.2024 11 min Přehrát

#Peníze

V poslední době je zřejmé, že hospodářská politika se vládě hrubě nedaří. Náš premiér i provládní ekonomové sice hýří navenek falešným optimismem a tvrdí, jak se nám úžasně daří, realita však je odlišná. Český průmysl se kvartál od kvartálu zmenšuje, stabilní energetická soustava se pomalu ale jistě rozpadá, inflace je pod kontrolou jen zdánlivě, jelikož ceny elektřiny jsou už opět meziročně dražší o 11,1 %.

Proto je naprosto logické, že se víc a víc lidí ptá po změně hospodářské politiky. A tento týden jsme v České republice dostali velmi silný impuls k takovým úvahám. ČR navštívil Javier Milei, argentinský prezident, který ihned po svém zvolení v závěru loňského roku zahájil velmi razantní reformy. Často opakovaná otázka v této souvislosti tedy zní: Mohou být podobné reformy inspirací i pro nás? Anebo jsou u nás technicky zcela nerealizovatelné? Případně: Jsou takové reformy u nás vůbec žádoucí? A není náhodou Javier Milei jen podvodník, který za rétorikou o reformách maskuje diktátorské choutky?

Považuji za důležité na tyto otázky nalézt odpovědi, protože volání po analogii Argentiny a ČR je velmi časté. Jenomže toto volání není černobílé. Osoba Javiera Milei budí extrémní kontroverzi. Vzhledem k tomu, že Milei se hlásí k libertariánské rakouské ekonomické škole, je logické čekat kontroverzi mezi pravicově a levicově orientovanými voliči a ekonomy. Jenomže fenomén Javiera Milei jde ještě mnohem dál: dokázal totiž polarizovat i ekonomy hlásící se právě k rakouské škole a malému státu. Část ekonomů Mileia adoruje jako téměř spasitele;

část mu naopak nasazuje psí hlavu a kritizuje ho jako údajného diktátora. A aby toho nebylo málo, Milei se ještě navíc na veřejnosti z pohledu PR stylizuje do téměř rockové hvězdy, a tento styl také mnoho lidí irituje. Kde je tedy objektivní pravda? Lze se v Argentině inspirovat? A lze vůbec nějakou objektivní pravdu nalézt?

Za tím účelem jsem se vypravila se statusem akreditované novinářky na konferenci Javiera Mileie na pražském Žofíně. Ukázalo se, že už i tato samotná akce dokázala velmi rychle vytvořit kontroverzi – jako snad vše kolem osoby argentinského prezidenta. Vše začalo tím, že individuální rozhovor s prezidentem, o který jsme usilovala, nebude možný – pro žádného novináře. Následně bylo oznámeno, že akce by měla mít dvě části: veřejnou část pro diváky a tiskovou konferenci pro novináře. S postupem času ale začala přicházet omezení: Pošlete otázky na prezidenta předem... A neručíme za to, že budou položeny, natož zodpovězeny... Byl důvodem nedostatek času, jak byl tento požadavek vysvětlován? Anebo měly být otázky předem cenzurovány? Těžko říci, ale jistý red flag to jistě je. Tím spíš, že nakonec se slibovaná tisková konference ani neuskutečnila.

To nebylo vše. Prezident Milei přijel do Prahy na pozvání zakladatelů českého Liberálního institutu, kteří mu slíbili výroční cenu udělovanou tímto institutem. V minulosti ji dostal například slavný americký ekonom Milton Friedman (a já také měla to štěstí být tehdy u toho). Jenomže – kontroverze opět zaúřadovala. Nové vedení Liberálního institutu se proti udělení ceny ostře ohradilo s tím, že se o žádnou cenu Liberálního institutu nejedná, jelikož Milei si ji nezaslouží. Spor dosáhnul takových rozměrů, že obě skupiny ekonomů si začaly vzájemně vyhrožovat skrze datové schránky a vyhrožovat si vypínáním energií... Milei nakonec na Žofíně „cosí“ dostal. Ale co to „něco“ bylo, téměř nikdo neví. Byla to cena Liberálního institutu, jak tvrdí předávající zakladatelé institutu, nebo nebyla, jak tvrdí současně vedení?

A dokonce ani tím kontroverze nekončí. Před vystoupením Javiera Milei, který mimochodem byl uvítán laserovou show a rockovou hudbou jako rocková star, se na Žofíne uskutečnily tři diskusní panely na téma reforem. V některých okamžicích ovšem tyto diskuse byly – jemně řečeno – velice bizarní. Někteří diskutující, kteří měli mluvit na téma liberálních ekonomických reforem a zeštíhlování státní správy, totiž jsou známi svou silně etatistickou, levicovou, až byrokratickou orientací.

A pro úplné dokreslení situace: Javier Milei přednesl svůj projev v rodné španělštině – a velmi rychlým, živým způsobem mluvil o celkem odborných tématech a o důvodech, proč se tradiční ekonomické školy, jako například keynesiánství, mýlí. Jeho slova simultánně překládala AI do angličtiny na screenu v pozadí – ale přesnější by bylo říci, se se jednalo o pokus o překlad. AI totiž do poslední chvíli na dvou řádcích textu nesmyslně nahozený text neustále upravovala a přepisovala, aby ve finální ustálené podobě vydržel tento text na screenu doslova jen zlomek sekundy. Jinými slovy lidé, kteří nevládli plynulou španělštinou a současně alespoň základy ekonomických teorií, rozuměli projevu jen velmi chabě. Nezbyvá než doufat, že přítomná ekonomická smetánka od bývalých ministrů, přes současné senátory až po centrální bankéře, buď uměla dobře španělsky, anebo alespoň zvládala rychločtení v odborné a chybové angličtině, a že tedy z projevu něco měla.

To všechno ale rozhodně nejsou chyby Mileie – to jen dokresluje chaotický obrázek jeho akční osobnosti, která přebrala Argentinu ve velkém rozvratu. Milei k tomu na Žofíně vtipně poznamenal, že stav Argentiny potřeboval odborníka na hospodářský růst a na krocení inflace, a on – Milei – byl obojím, což byl jediný důvod, proč si nějaká země mohla zvolit libertariánského prezidenta, což se za „normálních“ okolností nestává. Důvody tohoto rozvratu mezi jinými byly zejména dlouhodobý vysoký veřejný dluh a současně tisk peněz. A tím se právě

dostáváme k důvodům, proč jsou tyto reformy tak zajímavé pro Evropu. Obojí totiž trápí také EU, jenom se tyto problémy zatím nestačily natlakovat tak výrazně jako v Argentině. Pokud by ale EU dál pokračovala stávající cestou, Argentině se bude čím dál víc podobat. Řekněme, že nyní je eurozóna srovnatelná s Argentinou o cca 20-30 let mladší.

I přes silný mandát, jaký Milei ve volbách získal, ovšem od počátku čelil odporu opozice. Proto sáhnul k prezidentským dekretům. A máme tu první příčinu, proč na něj útočí i libertariánští ekonomové. Druhým důvodem je fakt, že Milei do vysokých státních pozic obsazuje rodinné příslušníky, což připomíná autoritativní praktiky. A třetím důvodem (nikoliv posledním) je, že kromě razantního snížení daní Milei i některé daně zvýšil, což se řadě protržních ekonomů nezdá dostatečně filozoficky čisté. Ti ho tak obviňují, že se za hezkými slovy o rakouské ekonomické škole pouze maskuje nový diktátor.

Soudit je obtížné. Mnohé autoritářské prvky v jeho vládě jistě nalezneme. Otázka pak zůstává: Když vezmeme v úvahu historicko-kulturní pozadí Latinské Ameriky, může v tomto prostředí vůbec přežít ryze demokratický režim, jak jej vnímáme my? A jsou v takovém ryze demokratickém režimu uskutečnitelné tak razantní reformy, které jsou nutné pro přestavbu korupční, polosocialistické, bankrotující ekonomiky na tržní a bohatou ekonomiku, jakou Argentina kdysi byla? Upřímně: Domnívám se, že to možné není.

A tím se dostáváme také k odpovědi na klíčovou otázku, zda můžeme naši zemi reformovat analogicky. Bohužel se domnívám, že v tuto chvíli ne. Bez určité míry autoritářství a současně bez toho, aby ekonomická mizérie a zchudnutí obyvatel dosáhlo ještě vyššího stupně, a tím vznikla poptávka po razantních reformách, to technicky možné patrně

není. Současně již nyní víme, že reformy není možné zkopírovat jedna ku jedné i proto, že například dolarizace, o kterou Milei usiluje, by v našich podmínkách nic neřešila.

Přesto v argentinských reformách je mnoho prvků, které naše země také potřebuje, aby zbohatla a život byl lepší. A pokud se to Argentíně povede, bude to inspirace i pro naše obyvatele, aby věděli, co mají žádat. Okopírovat reformy nelze, do značné míry se jimi inspirovat ano. Ostatně – můj recept ekonomické přeměny ČR má s Milaiovým postupem některé podobné rysy.

Všechny příspěvky s Markéta Šichtařová

Diskuze:

Napsat komentář

E-mailová adresa nebude publikována.